

Výklad vyššího (z nižšího)

V současné vědě stále masívně převládá metoda výkladu jevů vyšší úrovně z jevů úrovně nižší. Je to nepochybně metoda, která má své relativní oprávnění - ale právě jenom relativní. Není to metoda univerzální ani jediná. Rádl upozorňuje na důležitost metody opačné, totiž výkladu nižšího z vyššího. Ovšem i tato metoda je nepochybně jen někdy a jen zčásti odůvodněná (a úspěšná). Problémem je někdy také, jak rozhodnout, co je „vyšší“ a co „nižší“ (zřejmé to je pouze někdy). Zdá se, že ještě důležitější je uplatňování „metody“ výkladu, který nechává otevřenu určitou perspektivu vzniku „nového“ (jakožto „jsoucího“) nikoli ze „starého“ (jakožto rovněž jsoucího), nýbrž z dosud „nejsoucího“, tj. principiální akceptaci či připuštění, že „nové“ je vskutku *nové* a tudíž nepřevoditelné na cokoli starého resp. neodvoditelné (v celém rozsahu) ze starého. Ovšem v současné době asi nelze ještě mluvit o „metodě“, spíše jen o připomínce a připamatování, že něco takého je třeba nejen respektovat, ale i očekávat.

(Písek, 980222-2.)